

**Protokół z Posiedzenia Plenarnego
Komitetu Nauk Geograficznych PAN
w dniu 20 maja 2016 r. w Warszawie**

W dniu 20 maja 2016 r, o godz. 11.00 w siedzibie Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN odbyło się II w kadencji 2016-2019 Posiedzenie Plenarne Komitetu Nauk Geograficznych PAN z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie posiedzenia i przyjęcie porządku obrad.
2. Wręczenie nominacji dla Sekretarza Naukowego i nowowybranych członków KNG.
3. Wybór nowych Ekspertów Komitetu.
4. Sprawy bieżące działalności Komitetu.
5. Inicjatywa Polskiego Towarzystwa Geograficznego i Komitetu Nauk Geograficznych PAN w sprawie uchwały Sejmu RP nt. uchwalenia roku 2018 „Rokiem Polskiej Geografii”.
6. Sprawa Czasopisma afiliowanego przez KNG PAN
7. Wystąpienia Laureatów Dyplomu im. Eugeniusza Romera:
 - Dr Andrzej Affek (IGiPZ PAN): „Zależności między pokryciem terenu a własnością gruntów na tle uwarunkowań przyrodniczych w zlewni górnego Wiaru w ciągu ostatnich 200 lat”;
 - Dr Czesław Adamiak (UMK): „Rozwój zjawiska drugich domów w Polsce na przykładzie Borów Tucholskich”
 - Dr Dorota Celińska-Janowicz (UW): „Przestrzenne aspekty funkcjonowania warszawskich centrów handlowych”.
8. Wolne wnioski.

Ad 1.

Zebranie otworzył i prowadził Przewodniczący Komitetu prof. Marek Degórski. Przywitał zebranych i zwrócił się o przyjęcie porządku obrad. Porządek przyjęto jednogłośnie. Nieobecność usprawiedliwili: prof. Maria Łanczont, prof. Piotr Migoń, prof. Joanna Pociask-Karteczka, prof. Tadeusz Stryjakiewicz, prof. Andrzej Suliborski oraz prof. Daniela Szymańska.

Ad 2.

Przewodniczący wręczył nominację na Sekretarza Naukowego dla dr hab. Przemysława Śleszyńskiego. Nowomianowany Sekretarz Naukowy, przyjmując funkcję z zaszczytem, podziękował też za wybór i zaufanie. Następnie Przewodniczący wręczył nominację dla nowowybranych Członków KNG PAN:

- dr hab. Jacek Forysiak (UŁ),
- prof. dr hab. Maria Łanczont (UMCS),
- prof. dr hab. Andrzej Matczak (UŁ),
- prof. dr hab. Andrzej Zborowski (UJ),
- prof. dr hab. Wiesław Ziaja (UJ).

Ad. 3.

Przewodniczący poinformował Członków Komitetu, że zgodnie z decyzją, która zapadła na Prezydium KNG PAN w dniu 1 kwietnia 2016 r. postanowiono powołać na specjalistów Komitetu dr Piotra Żubera (Dyrektora Departamentu Strategii Rozwoju Ministerstwa Rozwoju) oraz prof. dr hab. Antoniego Jackowskiego (Przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Geograficznego), a w dniu 20 maja 2016 Prezydium zaakceptowało nową, zgłoszoną przez prof. M. Degórskiego kandydaturę mgr Dominiki Rogalińskiej (Dyrektora Departamentu Badań Regionalnych i Środowiska GUS). Na dzień dzisiejszy KNG PAN posiada zatem trzech specjalistów. Zgodnie z Regulaminem Komitet ma prawo do powołania Specjalistów w ilości odpowiadającej 1/3 składu Komitetu, tj. 10 specjalistów.

Prof. M. Degórski zachęcił do zgłaszania nowych osób na specjalistów.

Ad 4. Sprawy bieżące

a) omówienie spotkania 18 maja br. w PAN ws. komitetów naukowych i problemowych.

M. Degórski przedstawił główne kwestie związane ze spotkaniem 18 kwietnia br. z kierownictwem PAN (Prezes prof. Jerzy Duszyński, Wiceprezes prof. Elżbieta Frąckowiak) z kierownikami komitetów naukowych i problemowych PAN. W spotkaniu dyskutowano o:

- przeprowadzeniu audytu 88 komitetów PAN (w tym KNG PAN około 2018 r.);
- zmniejszeniu liczby komitetów (o około 10 z obecnych 88);
- podniesieniu rangi komitetów narodowych działających dotychczas przy komitetach macierzystych, przy ich likwidacji w takich strukturach i przeniesieniu do Prezydium PAN, co będzie się wiązało z odrębnym finansowaniem i sprawozdawczością;
- rozszerzaniu komitetów o tzw. współpracowników zespołów/sekcji/komisji (ze wskazaniem na wyróżniających się młodszych pracowników nauki);
- finansowaniu czasopism afiliowanych przy komitetach (przy min. 6 punktach w ocenie parametrycznej), w tym pierwszeństwo mają czasopisma najwyższej punktowane, a pewnośc znajdujące się na LF.

b) Omówienie poszerzonego spotkania Zespołu ds. Edukacji Geograficznej KNG PAN z przedstawicielami Komisji Edukacji Geograficznej PTG (16 maja br., Warszawa)

Prof. M. Degórski stwierdził, że efektem spotkania jest przyjęcie z dużym zadowoleniem ustaleń związanych z integracją kilku środowisk (KNG PAN, PTG) w celu wypracowania jednego wspólnego stanowiska. Następnie prof. Zbigniew Podgórski zrelacjonował szczegółowy przebieg spotkania (protokół w załączeniu). Podkreślił m.in., że Ministerstwo planuje w najbliższym czasie przeprowadzić reformę systemu nauczania, a geografowie mają tym razem realną szansę, aby wpłynąć na zmianę podstawy programowej. Do 27 czerwca

2016 r. na stronie wskazanej przez MNiSW należy zgłaszać swojej uwagi. W tej sprawie została podjęta uchwała o konieczności sporządzenia dokumentu, który będzie wspólnym stanowiskiem trzech głównych instytucji geograficznych: Konferencji Kierowników Jednostek Geograficznych, Polskiego Towarzystwa Geograficznego oraz Komitetu Nauk Geograficznych PAN. W dyskusji prof. prof. Z. Podgórski, P. Śleszyński, M. Degórski i A. Kostrzewski podkreślali konieczność przesłania takiego dokumentu, który stanowiłby wspólny głos geografów polskich, mający większe szanse przebicia. Prof. W. Ziąja dobrze ocenił dokument przygotowany przez Komisję Edukacji Geograficznej PTG. Prof. A. Matczak poruszył kwestię strategii (jedna opinia czy wiele), a prof. J. Jania opowiedział się za jednym wspólnym dokumentem. Po dyskusji zaproponowano uchwałę (w załączeniu) o potrzebie przyjęcia wspólnego stanowiska ws. edukacji geograficznej przez KNG PAN, PTG i KKJG. Uchwała została jednomyślnie przyjęta przez wszystkich członków Komitetu. Ustalono, że na bazie dotychczasowych materiałów zostanie przygotowane wspólne stanowisko przewodniczących trzech ww. jednostek.

c) sprawa miejsca geografii w systemie nauk

Prof. M. Degórski zapowiedział o planowanej wizycie u Podsekretarza Stanu MNiSW (prof. Leszek Sirko). Wizyta ma dotyczyć stanowiska KNG PAN w sprawie edukacji geograficznej w szkołach, ale także pozycji geografii w systemie nauk. W tej ostatniej sprawie być może będzie potrzebne spotkanie także z Min. J. Gowinem. W spotkaniu mają uczestniczyć prof. prof. M. Degórski, A. Lisowski i A. Kostrzewski.

d) sprawy Międzynarodowej Unii Geograficznej

Prof. M. Degórski omówił sprawy kierownictwa MUG, w tym spodziewane wybory nowego Przewodniczącego. Omawiana była też sprawa Kongresu MUG w Paryżu przy okazji 100-lecia MUG (1922-2022).

e) planowane konferencje

– Prof. M. Degórski omówił planowaną konferencję 4 komitetów PAN (KNG PAN, KPZK PAN, Komitet Prognoz Polska 2000+ przy Prezydium PAN, Komitet Architektury i Urbanistyki PAN) dotyczącą ładu przestrzennego, planowaną na jesień 2016 r. lub wiosnę 2017 r.

– Prof. P. Śleszyński poinformował o planowanej konferencji nt. uwarunkowań i skutków depopulacji Polski, mogącej połączyć działania kilku komitetów (KNG PAN, KPZK PAN, Komitet Nauk Demograficznych PAN, Komitet Nauk Historycznych PAN, Komitet Prognoz Polska 2000+ przy Prezydium PAN, ewentualnie inne). Konferencja miałaby się odbyć w pierwszej połowie 2017 r. i trwać pierwsze ustalenia organizacyjno-merytoryczne. Miejscem konferencji byłaby Łódź, organizatorami kilka wydziałów UŁ (geografia, ekonomia-socjologia, zarządzanie), a wybór ośrodka łódzkiego ma uwarunkowania logistyczne i symboliczne (duże miasto „kurczące” się).

– Prof. J. Jania poinformował o planowanej międzynarodowej konferencji w 2018 r. nt. szybkich zmian klimatu w Arktyce i ich oddziaływania oraz konsekwencji dla średnich szerokości geograficznych, w tym dla Europy i Polski. Ze strony polskiej konferencję organizowałyby wspólnie Komitet Badań Polarnych oraz Komitet Nauk Geograficznych PAN.

Ad. 5.

Prof. A. Jackowski w pierwszej części poinformował o działalności Olimpiady Geograficznej i stanie przygotowań do obchodów 100-lecia PTG. Wspomniał, że Olimpiady Geograficzne odbywają się corocznie od 1974 r., są finansowane z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej. W tym roku 42 Olimpiada Geograficzna obyla się 21-24 kwietnia w Chorzowie, wzięło w niej udział 126 finalistów, a gościem był Poseł do Parlamentu Europejskiego prof. Jerzy Buzek (absolwent szkoły, w której odbywały się zawody finałowe).

Następnie prof. A. Jackowski poinformował o przygotowaniach do Kongresu Jubileuszowego (27 stycznia 2018 r.). Planowane jest m.in. zaproszenie władz RP oraz reprezentantów innych polskich oraz zagranicznych towarzystw i innych instytucji geograficznych. W dniach 2-4 czerwca w Stacji Naukowej PAN w Paryżu odbywa się konferencja poświęcona historii polskiej geografii.

Dalej prof. A. Jackowski przedstawił pomysł uchwalenia przez Sejm RP roku 2018 „Rokiem Polskiej Geografii”. Nawiązuje to do uchwalenia w 2015 r. przez KNG PAN podobnej uchwały, ale mającej oddziaływanie środowiskowo-branżowe. Szersza inicjatywa ma zatem ogromne znaczenie strategiczne dla polskiej geografii, gdyż ogólnopolski „Rok Polskiej Geografii” miałby szerokie oddziaływanie i pomógłby podnieść rangę tej dyscypliny w szeroko rozumianym życiu społeczno-gospodarczym i świadomości społecznej. Inicjatywa była już dyskutowana w PTG i zyskała jednogłośnie wsparcie Zarządu Głównego PTG w marcu br.

O szczegółach koncepcji poinformował P. Śleszyński. Podkreślił, że jest to szansa, którą środowisko geografów powinno wykorzystać zarówno dla własnej integracji, jak też zwiększenia swojego oddziaływania od różnymi względami (naukowymi, edukacyjnymi, praktycznymi). Najpierw, na początku roku nastąpiło wstępne rozpoznanie szans w Sejmie RP na uchwalenie tego. W tym celu został przygotowany (prof. prof. P. Śleszyński, A. Jackowski, w porozumieniu z M. Degórskim) wstępny projekt uchwały Sejmu RP z uzasadnieniem, w którym poruszane są m.in. argumenty terytorialności i aktywności prof. E. Romera w określeniu granic Polski od 1916 r. (w załączeniu). Pomysł zyskał wstępne zainteresowanie w otoczeniu Prezydium Sejmu RP. Natomiast uwarunkowania przyjęcia uchwały przez Sejm RP są związane ze specyfiką roku 2018 (stulecie niepodległości). Sejm na dany rok może przyjąć maksymalnie 5 tego typu uchwał, ale w praktyce są to 2-3 nadania. Przykładowo rok 2016 został ogłoszony m.in. Rokiem Henryka Sienkiewicza (w 100. rocznicę śmierci oraz 170. rocznicę urodzin) oraz Rokiem Jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski, a rok 2015 – m.in. Rokiem Polskiego Teatru i Rokiem Jana Długosza. W dyskusji podkreślano potrzebę lobbowania (prof. A. Kowalczyk), zwrócenia się o wsparcie Dziekanów wydziałów geograficznych (prof. A. Kostrzewski) oraz wspólnego wystąpienia z wnioskiem (KNG PAN, PTG). Następnie prof. M. Degórski zgłosił wniosek o podjęcie uchwały popierającej starania środowiska o uchwalenie przez Sejm RP roku 2018 Rokiem Polskiej Geografii. Uchwałę przyjęto jednogłośnie (w załączeniu).

Ad. 6.

Prof. M. Degórski poinformował, że Redaktor Naczelny Przeglądu Geograficznego, prof. Zbigniew Taylor, zaakceptował starania KNG PAN dotyczące afiliacji czasopisma przez Komitet. M. Degórski poinformował równocześnie, że istnieje możliwość dofinansowania druku przez PAN. Sprawa afiliacji została już jednogłośnie poparta na zebraniu Prezydium

KNG PAN. M. Degórski zaproponował przyjęcie odpowiedniej uchwały, która została przyjęta jednogłośnie (w załączeniu).

Ad. 7.

Prof. M. Degórski wręczył laureatom Dyplomy im. Eugeniusza Romera i poprosił o zreferowanie wyróżnionych prac. Dr Andrzej Affek (IGiPZ PAN) wygłosił referat pt. „Zależności między pokryciem terenu a własnością gruntów na tle uwarunkowań przyrodniczych w zlewni górnego Wiaru w ciągu ostatnich 200 lat”. Następnie dr Czesław Adamiak (UMK) zreferował swoją pracę doktorską pt. „Rozwój zjawiska drugich domów w Polsce na przykładzie Borów Tucholskich”. Nieobecność trzeciej wyróżnionej laureatki została usprawiedliwiona z powodu jej stypendium w Wiedniu.

Ad. 8.

Wolnych wniosków nie było. Przewodniczący prof. M. Degórski zakończył posiedzenie, dziękując wszystkim za przybycie.

Protokół sporządzili:

Przemysław Śleszyński, Sekretarz Naukowy KNG PAN

Jolanta Więckowska

W załączeniu:

1. Protokół z Posiedzenia Zespołu ds. Edukacji Geograficznej KNG PAN z udziałem przedstawicieli Komisji Edukacji Geograficznej PTG w dniu 16 maja br. w Warszawie.
2. Uchwały KNG PAN z dnia 20 maja 2016 r. w sprawie:
 - a) przyjęcia wspólnego stanowiska nt. edukacji geograficznej,
 - b) starań o uchwalenie przez Sejm RP roku 2018 „Rokiem Polskiej Geografii”,
 - c) afiliacji dla czasopisma naukowego „Przegląd Geograficzny”.
3. Projekt uchwały Sejmu RP dotyczący uchwalenia „Roku Polskiej Geografii”.